

parles, al món! Amb dues ni hauria prou!

—Dues?

—Sí, amic, dues. Es precis tenir una llengua de reserva; és precis que al menys hi hagi una llengüa que tothom la entengui i una altra que hi hagi gran esbart de gent que no la entengui. Sens això no serien possibles els savis. Vostè comprèn? Vostè sab imaginar-se un savi si no diu coses en una llengua que un hom no entengui? Vostè no sab que'ls capellans, per a agradar a les beatès, han de dir forces coses en llatí—que no entenen,—i que, com més llatí, tinades, i per tant com menys cosa intel·ligible, tant més suculent troben el sermó? Vostè pot imaginar-se un savi, ni un descobriment científic, ni un valor històric, ni un sabor de novitat, sense paraules que no sien les de tothom, les corrents, les mamades de la mare?

—Sí... ja és veritat això...

—Doncs, en conclusió: al món no hi hauria d'haver més que dues llengües, però dues. La una...

—L'esperanto!

—No, home, no; la una, *el llatí*. Vostè no em negarà que'l llatí és la llengua que fa més savi; la que dona més color, més valor, més fermesa a qualsevol afirmació. Una afirmació sola és sempre discutible. Un afirmació i un *latinajo* fan, en canvi, un axioma. Quedem, doncs, en que una llengua hauria de ser el llatí, i l'altra...

—L'altra, l'esperanto!

—No, home, no! L'altra el català, que és la mare de totes les llengües, com va descobrir l'Esteve Suñol, que en pau descansi!

—Primer que l'esperanto?

—Sí, home, sí. Primer que l'esperanto! I encara, primer que l'esperanto..., la llengüa de badella.

MOSSEN DOBA

ECOS DE LA GRAN GUERRA

El "busitania" a fons

L'hermós transatlàntic «Lusitania», veritable palau flotant, de la companyia Cunard Line, ha sigut torpedejat i tirat a fons per un submarí alemany, a l'altura del cap de Kinsale, al sur d'Irlanda.

El fet ocorregué a vuit milles de la costa britànica, i a les dugues i trenta-tres minuts de la tarda.

El «Lusitania» portava a bord 685 tripulants, 361 passatgers de tercera classe, 662 de segona i 290 de primera, o sigui un total, entre passatgers i tripulants, de 1978 persones.

Entre ells hi figurava el famós milionari Jordi Vanderbilt i el conegut financier mister Pearson, morint tots dos en la catàstrofe.

L'atac es produí, en efecte, ràpid i decisiu, sense que l'hermós transatlàntic pogués evitar l'agressió.

Sols vint minuts permanesqué el «Lusitania» a flor d'aigua després d'esser torpedejat.

El «Lusitania» fou botat el 7 de juny de 1906, i com el «Mauritania», de la mateixa companyia, era un dels millors i més luxosos transatlàntics, destinats a la navegació entre Anglaterra i els Estats Units.

Desplaçava 31.550 tonelades—388 menys que'l «Mauritania»—i tenia 785 peus anglesos d'eslora, 88 de màniga i 77 de puntal.

Les seves màquines, amb turbines d'expansió combinada, desenrotllaven una força de 70.000 cavalls, movent quatre hèlixs i obtenint una velocitat de 25 milles.

Posséia allotjament per a 550 pasatgers de primera classe, 500 de segona i 1.300 de terce-

ra; la seva tripulació ascendia a 800 homes; de manera que podia transportar més de 3.000 persones.

El «Lusitania» arribà a fer una travessia en quatre dies, quinze hores i cinquanta-dos minuts, arribant a fer, en una singladura, un recorregut de 666 milles. Aquest *record* sols fou batut pel «Mauritania».

La companyia Cunard, propietaria del vaixell perdut, es constituí en 1840, i amb son primer vapor, «Britania», feia el viatge de Liverpool a Nova-York en catorze dies i vuit hores, o sigui amb una velocitat de vuit milles i mitja per hora.

Ademés d'aquesta línia transatlàntica, en té organitzada una altra, de Liverpool a Boston, i una altra entre Anglaterra i la Mediterrània.

La seva flota passa de 20 grans vapors, i compta amb una subvenció anyal del govern anglès de 150.000 lliures esterlines.

El cap o promontori de Kinsale—lloc on ha ocorregut el sinistre—és troba a la costa sud-est d'Irlanda, tocant a la badia del mateix nom, i abans de l'entrada al canal de Sant Jordi, que separa la susdita illa de la d'Anglaterra.

Distà 30 kilòmetres de l'entrada de la gran badia on se troben els ports de Cork i de Oenstown, punt d'escala dels vapors de les línies transatlàntiques, per a deixar o recullir passatgers i correspondència.

Aquest nou acte de pirateria realitzat pels submarins alemanys, que cap consciència honorada podrà, no ja aprovar, sinó ni tant sols justificar o excusar, ha sublevat a tot el món; a tot el món menys a nostres carlins, bessons espiritualment dels alemanys, com ells ferotges, com ells desanimats.

Tant a Anglaterra com als Estats Units la indignació que ha produït el vandàlic succés és enorme. A Nort-Amèrica són grosses i importants les manifestacions que's fan en pro d'una intervenció, i que posen a Mr. Wilson en una situació apurada.

Com a reflexe de lo que diuen els nortamericans transcrivim l'opinió de Mr. Sharp Williams:

«Cal obligar als alemanys a conformar-se amb el dret de gents, que prescriu que'ls bel·ligerants estàn obligats a fer la visita d'un vaixell mercant qualsevol, abans de poder esfondrar-lo, cosa que no és lícita sinó després de COMPROVAR que'l vaixell ha mancat a les lleis de neutralitat, i després d'adoptar les precaucions necessàries PER A SALVAR LES VIDES dels no combatents. Davant la inferiorització de l'acció alemanya que suposen actes com el del «Lusitania» i l'ús de fumes asfixiants—imitació rencuniosa de certs perills monstruosos i excepcionals de la natura irresponsable—cal demanar al poble que compta amb fets tant bells com la tasca de l'Emden o la batalla dels llaes Masurians, si la nova llegenda de la senyera alemanya és la paraula Desesperació.»

L'Anatole France als russos

El príncep de les lletres modernes, el gran Anatole France, ha dirigit als seus amics de Rússia una magnífica carta. La publica el periòdic rus *Nodosti*, la reproduïx la premsa francesa i, en català, diu aixís:

«Amics:

«Aquesta guerra, que no hem volgut, la conduïrem fins a la fi. Prosseguirem la nostra obra, benefactora i terrible a la vegada, fins a sa completa realització, fins a l'absoluta destrucció de la potència militar d'Alemanya.

«Estimem massa la pau per a sofrir-la in-

certa, falsa o dèbil: la volem gran, forta, segura en sos elevats i eterns destins. Ho he dit des del començament de la guerra: La pau, aquesta pau tant estimada, tant preciosa, no pot ni deü ser invocada ni desitjada sense abans haver preparat el regnat august del dret, abans haver aniquilat les forces d'opressió que pesen sobre Europa des de fa un quart de segle. Fins aleshores no podem parlar més que per la boca del nostre canons.

«Que no morin en và tants hèroes! La nostra hora, la de la Justícia, s'apropa. La Llibertat està amb nosaltres; el seu triomf és cert.

«ANATOLE FRANCE»

CARNET D'ART

No mirem prim. Afegim-hi una s per a que poguem parlar avui d'arts: les que s'ensenyen a les escoles d'aquest nom.

Molt dignes d'alabança són els esforços i l'atenció que les corporacions municipals dediquen a aquests organismes fomentadors de la cultura pública, comprenent la importància que tenen pel profit incalculable que la seva actuació pot, sens dubte, proporcionar a la gran família obrera, mereixedora, per molts conceptes, d'aquells esforços i d'aquelles atencions. Fòra injust no reconèixer la valiosa i entusiasta col·laboració dels honorables regidors a la incansable tasca dels abnegats professors que integren els respectius claustres de les quatre Escoles d'Arts que funcionen actualment a Barcelona. Per a tenir-ne el convenciment cal visitar, per exemple, la del districte desè, al carrer del Bogatell, a on la corporació municipal no hi ha regatejat el terreny edificat, ni la construcció de l'edifici, ni el moderníssim material fixe disposat per a la còmoda i fàcil instal·lació dels tres-cents trenta alumnes d'ambdós sexes que poden ingressar-hi i que enguany hi han sigut matriculats.

Però és precis que l'Ajuntament perseveri i no deixi de preocupar-se de la deguda orientació educativa i de la actuació pràctica d'aquestes escoles. Molt s'ha fet com a preludi a l'obra cultural que'l municipi es proposa realitzar. Convé embestir i anar endavant. Es precis facilitar a aquests organismes d'instrucció pública el material d'ensenyança complet i apropiat a les diverses assignatures que hi estudién els alumnes.

Nosaltres sabem de *bona tinta* que aquest servei, a les escoles, devé un bon troç deficient. A les assignatures de Química, Física i Mecànica, per exemple, els llibres, les fórmules i les explicacions hipotètiques dels mestres hi sobren si hi falten drogues, substancies, alambins i aparells, còssos de maquinaria i realitats d'experimentació, vives, manejables, per aconseguir les resolucions pràctiques dels problemes exposats i el convenciment dels alumnes per conducte de comprovacions analítiques o funcionals. I lo mateix que a les de caràcter tècnic-industrial, s'han d'atendre les assignatures artístiques, com ho són les de dibuix, pintura i lavors decoratives, on, més que models gravats i estampetes copiables hi falta renovació constant de models de guix: figura de l'art antic, motllos de fulles, de flors, animals, motius arquitectònics i d'ornamentació; aucells i insectes dissecats, i també models naturals de la figura humana, de peixos, de vegetals, flors i fruites, i, finalment, medis suficients per a realitzar les excursions d'estudi en dies festius a les platges i muntanyes veïnes.